

Голові спеціалізованої вченої ради

Д 52.051.11

в Таврійському національному
університеті імені В. І. Вернадського
д.держ.упр., професору Горнику В.Г.

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата наук з державного управління **Скока Павла Олександровича** на дисертацію Дідика Андрія Михайловича «Формування державної інвестиційної політики України», подану до захисту у спеціалізовану вчену раду Д 52.051. Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертації, її зв'язок з науковими програмами, темами.

В даний час основними завданнями, що стоять перед українською економікою, є подолання кризової ситуації, відновлення економічного зростання і пристосування національної економіки до нової економічної реальності. Безсумнівно, в умовах відтоку іноземних компаній і ускладнення логістичних і транзакційних процесів основним драйвером відновлення економічного зростання може стати розвиток вітчизняного підприємництва. Діяльність українського бізнесу вже зараз сприяє перебудові ланцюжків поставок, розвитку нових торгових зв'язків і активізації промисловості. Існуюча ситуація може бути каталізатором розкриття потенціалу національної економіки та формування державної інвестиційної політики України.

В сучасних умовах відбувається необхідність формування державної інвестиційної політики України і сприяння розвитку господарюючих суб'єктів, змінюються організаційні форми взаємодії державних органів з суб'єктами, відбуваються суттєві зрушення в цілях, механізмі, апараті

управління, в поєднанні державного та ринкового механізмів щодо формування державної інвестиційної політики України.

Ключовим економічним фактором, що впливає розвиток ринкової економіки, є доступність фінансування для організацій, оскільки доступні фінансові кошти - необхідний інструмент як для покриття операційних потреб, так і для інвестиційного розвитку. Бізнес, що особливо перебуває на стадії розширення та розвитку, потребує «довгих» і «дешевих» грошей, що дозволяють модернізувати виробництво, оновити і збільшити основні фонди, стабільно пройти стадію підвищення витрат.

Оскільки пряме державне фінансування, в силу умов бюрократичного тиску і посиленого контролю за використанням наданих коштів, є менш ефективним інструментом фінансового стимулювання економічної активності, державі необхідно розвивати непрямі методи впливу на доступність фінансування для бізнесу: фі-скальні і монетарні стимули, особливі. Особливу цікавість представляють програми підвищення доступного фінансування для малого та середнього бізнесу, як необхідного фактора оперативного перебудови вітчизняної економічної системи.

У зв'язку з цим, дисертаційне дослідження, в якому зроблено спробу науково-практичних обґрунтування рекомендацій щодо формування державної інвестиційної політики є, безперечно, актуальним, оскільки одержані результати спрямовані на вирішення конкретних питань.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України щодо такого виду досліджень. Ступінь обґрунтованості сформульованих автором наукових положень, висновків і рекомендацій підтверджуються всебічним аналізом значного переліку нормативно-правових актів і

літературних джерел з досліджуваної теми, а також, не в останню чергу був забезпечений завдяки вдалому застосуванню комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження.

Слід позитивно відмітити той факт, що зміст роботи відзначається послідовною реалізацією поставлених завдань дослідження та в кінцевому підсумку досягнення мети, що свідчить про її завершеність і цілісність.

Основні наукові положення, рекомендації дисертаційної роботи мають досить глибоке теоретичне, методичне та емпіричне обґрунтування. Вірогідність отриманих результатів дослідження ґрунтується на теоретичному аналізі, узагальненні наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених і спеціальної наукової літератури з проблематики фінансової безпеки, та розробці практичних рекомендацій щодо формування державної інвестиційної політики.

У першому розділі *«Теоретико-методологічні засади формування державної інвестиційної політики України»* автор визначає рівень наукової розробленості теми дослідження вітчизняними та зарубіжними вченими, а також аналізує наукові погляди до визначення змісту та основних понять дослідження.

На основі аналізу понять «державне регулювання», «розвиток інфраструктури», «інвестиційна оцінка вартості», «інститути громадянського суспільства», «інвестиційний клімат» та враховуючи специфіку системи управління земельними ресурсами дисертантом сформульовано авторське визначення поняття «державної інвестиційної політики», «публічні інвестиції». Автором проаналізовано нормативно-правове забезпечення державної інвестиційної політики, визначено проблемні сторони чинного законодавства та напрями його вдосконалення.

У другому розділі *«Особливості формування та розвитку державної інвестиційної політики України»* дисертантом розглянуто процес становлення сучасної формування державної інвестиційної політики в

умовах євроінтеграції, розглянуто інституційний підхід до моніторингу результатів державної інвестиційної політики, що виділяються своїми властивостями в межах сучасних кейнсіанської та неокласичної соціальної доктрини.

Цілком слушно автор доводить, що стан економіки країни визначає стан державної інвестиційної політики. При цьому автором зазначає, що якщо для розвитку економіки характерні постійне зростання сукупного суспільного продукту, збільшення ВВП і національного доходу, то для стану інвестицій – стійкість і стабільність; вони стимулюють подальший розвиток виробництва й підвищення якості життя громадян.

В розділі автор приділяє значну увагу питанням процесу фінансової глобалізації супроводжується державним дерегулюванням, якому властиво послаблення регулятивної функції держави й зниження рівня ефективності застосування державних обмежень у інвестиційній політиці. Крім того, запропоновано методичний підхід до побудови ефектної державної інвестиційної політики, який синтезує експансивну кейнсіанську фіскальну політику та неокласичну соціальну доктрину.

У третьому розділі «*Напрями формування державної соціальної політики в Україні*» дисертантом сформовано концептуальні напрями державної інвестиційної політики. Автор пропонує розвинути організаційно-економічно-управлінський механізм державної інвестиційної політики.

Визначено, що держава є головним соціальним інститутом забезпечення безпеки особистості й суспільства. Для реалізації своєї функції захисту національних інтересів державні органи повинні наділятися певними повноваженнями, ресурсами, силами та засобами. Разом з тим, автор визначає, щоб саме держава не стала джерелом загроз національній безпеці, всі її органи повинні діяти відповідно до Закону України «Про національну безпеку України» як найважливіший принцип

функціонування системи забезпечення національної безпеки.

Автором розглянуто державне приватне партнерство як відносно нову форму участі держави в комерційній діяльності, хоча варто визнати, що відсутність системи нормативно-правового регулювання цього виду суб'єкта не дає змоги зарахувати його до переліку юридичних осіб, і, з юридичної точки зору, ця форма взаємодії держави та бізнесу будується на договірних засадах спільної діяльності. Подібне юридичне трактування має на увазі під ДПП конструктивну взаємодію влади та бізнесу не тільки в економіці, а й у політиці, культурі, науці тощо.

Проведений аналіз дає змогу дійти висновку про те, що основні наукові положення, висновки і рекомендації, викладені в дисертації, є обґрунтованими.

Висновки та пропозиції здобувача викладено лаконічно та змістовно. Наукова новизна дослідження сформульована автором самостійно, має належний рівень обґрунтованості та вірогідності.

Достовірність і наукова новизна одержаних результатів.

Дисертаційна робота Дідика А.М. є результатом наукових досліджень, спрямованих на теоретико-методичне обґрунтування щодо формування державної інвестиційної політики та розробку науково-практичних рекомендацій щодо її вдосконалення та узгодження інтересів держави та суб'єктів господарювання.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до наукової теми Класичного приватного університету «Теоретико-методологічні та філософсько-історичні основи розвитку й перспективи реформування державного управління в Україні» (номер державної реєстрації 0113U000589), «Теорія і практика публічного управління й адміністрування в Україні та зарубіжних країнах» (номер державної реєстрації 0116U002645). Внесок здобувача полягає в обґрунтуванні

концептуальних положень фінансово-бюджетної безпеки, що передбачають механізм державної інвестиційної політики у фінансовій сфері.

Достовірність результатів дисертаційного дослідження підтверджується їх практичним упровадженням, що підтверджено відповідними довідками: Комітетом з питань фінансів, податкової та митної політики Верховної Ради України під час розроблення системного підходу до ефективного управління державними витратами та публічними інвестиціями (довідка від 19.02.2025 № 02-956-02/32); Державної податкової служби України щодо запровадження методичних підходів до оцінки ефективності реалізації соціально орієнтованої державної інвестиційної політики в умовах децентралізації на підставі функціонально-стабілізуючого підходу (довідка від 10.09.2025 № 564-09/7801-09); Київської обласної ради щодо організаційно-економічно-управлінського механізму державної інвестиційної політики під час реалізації проєктів у сфері публічно-приватного партнерства (довідка від 17.02.2021 р. № 357); Класичного приватного університету при розробці та викладанні навчальних дисциплін: «Державне управління», «Публічна політика та управління» (довідка від 16.10.2023 № 125), що підтверджує високий рівень теоретичної та практичної значущості результатів дослідження.

Автором розроблено концептуальні напрями державної інвестиційної політики, які містять синтез принципів: прав власності (інтегрування управління речовими правами та їх обліку; децентралізація дозвільних процедур та встановлення практики зовнішнього оцінювання діяльності органів влади; запобігання концентрації та нераціональному використанню об'єктів речових прав власності; запровадження практики спільного володіння суспільними об'єктами права власності; встановлення захисту корпоративних прав і інвестицій, що реалізуються без участі у капіталі

національних підприємств); соціально-економічних (відновлення та розвиток економіки, впровадження нових технологій, оновлення зношених основних виробничих фондів, створення нових робочих місць), які передбачають системне використання властивостей ресурсів: комплексність (багатоцільову переробку ресурсів з метою забезпечення максимального використання їх споживчих властивостей), взаємозамінність (ресурс може бути використаний для задоволення різних функціональних потреб, і кожна потреба може бути задоволена різними наборами ресурсів), взаємодоповнюваність (не може функціонувати без дотримання певних об'ємних пропорцій інших видів ресурсів), що дозволить створення ефективної моделі регулювання розвитку ресурсного потенціалу та сприятливого інвестиційного клімату в країні.

Актуалізовано парадигму державної інвестиційної політики, як власної активної стратегії розвитку України, яка базується на політичному механізмі та механізмах управління та захисту інтересів суб'єктів (інвестори, підприємства галузі, держава, місцеве самоврядування, наукове середовище, обслуговуючі підприємства), здатна до самоорганізації (взаємодії і зв'язку), самовдосконалення (поліпшення внутрішніх показників економічної ефективності) та інтеграцію (організаційна форма розвинутої співпраці підприємств і організацій з неформальною функціональною та управлінською структурою), що забезпечує системний підхід концепції єдиного цілого для досягнення оптимального балансу між трьома складовими розвитку України – економічною, соціальною та екологічною.

Розвинуто системний підхід до ефективного управління державними витратами та публічними інвестиціями, який, на відміну від існуючого, базується на чотирисекторній моделі економіки (аграрна, виробнича, сервісна, інформаційна), де за рахунок концептуально конструйованої ефективної взаємодії фінансових та промислових інвестицій формуються

всі види взаємозв'язків та взаємозалежностей в економіці, що забезпечить розвиток моделі відкритої економіки.

Обґрунтованість висунутих пошукувачем наукових положень підкріплюється глибоким аналізом та узагальненням теоретичного та практичного досвіду, залученими і опрацьованими офіційними статистичними матеріалами і літературними джерелами з фахових питань та використанням отриманих результатів в практичній діяльності органів державного управління.

Практична значимість результатів дослідження.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що основні теоретичні положення та висновки дисертації доведені до рівня конкретних пропозицій, доцільних для впровадження в управлінську практику органів державної влади. Цінність також мають науково обґрунтовані результати та рекомендації щодо державної інвестиційної політики, зокрема, напрями взаємодії органів місцевого самоврядування та органів державної виконавчої влади щодо регулювання інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

Запропоновані в дисертації підходи та практичні рекомендації на законодавчому, організаційно-методичному, організаційно-адміністративному, теоретико-методичному рівнях використані органами державної влади та органами виконавчої влади у сфері державної інвестиційної політики з метою налагодження та здійснення співпраці у вирішенні стратегічних і оперативних питань щодо здійснення формування державної інвестиційної політики, а також при вдосконаленні навчально-методичного супроводу підготовки магістрів зі спеціальності «Державна служба», «Економіка» про що свідчать довідки про впровадження результатів дисертаційного дослідження.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях.

Основні результати дисертаційного дослідження викладено в 9 наукових працях, з них: 4 – статті в наукових фахових виданнях України, 1 – стаття в зарубіжному виданні (Угорщина), 4 – тез доповідей у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до вимог, визначених Міністерством освіти і науки України.

Оцінка оформлення дисертації та автореферату.

Аналіз дисертації та автореферату Дідик А.М. уможлиблює констатацію відповідності автореферату та основних положень дисертації.

В авторефераті дисертації стисло викладено основні положення та ідеї дослідження. Висновки співвідносяться зі змістом дисертації та впливають з її основних положень. Зміст автореферату ідентичний змісту дисертаційної роботи.

Зауваження щодо змісту дисертації.

Загалом дисертаційне дослідження виконане на достатньому теоретичному рівні і має важливе практичне значення, що не виключає можливості критичного підходу до окремих позицій здобувача, що дозволяє висловити деякі міркування та зауваження. Зокрема:

1. В дисертаційній роботі автор на стор. 32 зазначається, що об'єктами інвестиційної діяльності є реальний та фінансовий капітал, але, на жаль, автор не деталізував, які саме властивості характерні ринку об'єктів реального інвестування.

2. В дисертації автором зазначено, що інвестиційний попит як сума інвестицій, яку суб'єкти інвестиційного процесу готові придбати за тієї чи іншої процентної ставки на суто конкурентному ринку капіталу (с.39). На мій погляд, було б доцільно уточнити які чинники впливають на формування інвестиційної пропозиції.

3. Зауваження полягає в тому, що дисертантом було визначено чинники впливу державної інвестиційної політики на ефективність національна соціально-економічної системи (стр.48 рис.1.3.). Автору було б доцільно зазначити методи та шляхи покращення функціонування національна соціально-економічної системи.

4. У другому розділі автором було дано визначення інвестиційної привабливості, як зведеного показника, що розраховується на основі економіко-політичних, організаційно-правових та соціокультурних факторів (с. 118). Вважаємо, доречно було б запропонувати макроекономічні чинники підвищення інвестиційної привабливості української економіки.

5. У третьому розділі автор зазначає, що інвестиційна політика України є переліком несистематизованих забезпечувальних заходів промислової, соціальної, зовнішньої, бюджетної та інших політик, що робить її нездатною, за умов глибокої трансформації системи виробничих та соціальних відносин, забезпечити ефективну алокацію інвестиційних ресурсів (с.234). Нажаль, автор не зосередив своєї уваги на розробці пропозицій щодо покращення ситуації та не надав розроблені пропозиції виходу з кризи.

Загальний висновок.

Незважаючи на деякі дискусійні положення і недоліки, які істотно не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, необхідно зробити висновок про те, що дисертація Дідика Андрія Михайловича на тему «Формування державної інвестиційної політики України» є завершеним

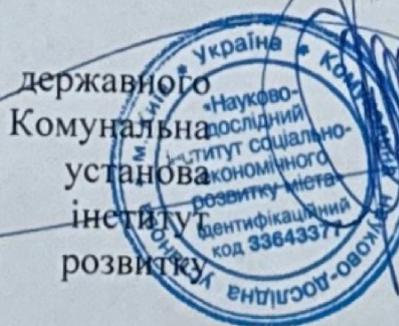
науковим дослідженням. Тема дисертації є актуальною, а отримані в роботі наукові результати в сукупності вирішують актуальне наукове завдання, що полягає в поглибленні теоретико-методичних засад формування державної інвестиційної політики.

Основні результати повною мірою відображено в опублікованих працях автора. Висновки до розділів та загальні висновки дисертації є достатньо обґрунтованими, а пропозиції мають практичну значущість. Дисертація викладена науковою мовою, розділи дисертації пов'язані між собою структурно і змістовно, висновки ґрунтуються на результатах проведеного дослідження, які, в свою чергу, є достатньо аргументованими та доказовими.

Дисертація виконана на високому теоретико-методологічному рівні, за своєю актуальністю, постановкою завдань дослідження, науковою та практичною значимістю отриманих результатів відповідає вимогам, сформульованим у «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а її автор, Дідик Андрій Михайлович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент,

кандидат наук з державного управління, доцент, науково-дослідна «Науково-дослідний соціально-економічного міста», учений секретар

П. О. Скок